

Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2018

- en kortlægning

Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2018

Denne rapport er udarbejdet af Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens 'Fuld af liv'-kampagnes evalueringsenhed ved:

Pernille Boukaïdi Lundgaard

- Praktikant, stud.scient.soc. (Sociologi)

Christina Schiøth

- Projektleder, cand.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)

Christine Lind Behrens

- Senior projektleder, cand.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)
- Ansvarlig kontaktperson for denne kortlægning – kan kontaktes på behrens@cancer.dk og tlf.: 3525 7736

Uddrag, herunder figurer og kortere citater, er tilladt med kildeangivelse:

Lundgaard PB, Schiøth C & Behrens CL

Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2018

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba) 2019

Kræftens Bekæmpelse

Forebyggelse & Oplysning

Strandboulevarden 49

2100 København Ø

Tlf: 35 25 75 00

Rapporten findes udelukkende i elektronisk form og er tilgængelig via www.fuldafliv.dk

Forside: Colourbox

ISBN: 978-87-7064-406-8

Copyright©

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba)

Februar 2019

Alle rettigheder forbeholdes

Forord

Alkohol har siden 1988 været på WHO's liste over stoffer, der med sikkerhed er kræftfremkaldende, og årligt er der mindst 1.800 kræfttilfælde i Danmark, der skyldes alkohol. Hertil er der årligt omkring 3.000 dødsfald i Danmark, som er relateret til alkohol.

Alkohol er en central del af den danske kultur, og det præger unges alkoholvaner. Selvom danske unge drikker mindre i dag end tidligere, ligger vi stadig højt i statistikkerne internationalt. 32 % af danske 15-16-årige har været fulde minimum én gang i løbet af den sidste måned – det er mere end i noget andet europæisk land, hvor den tilsvarende gennemsnitlige andel er 13 %.

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden lancerede i 2014 kampagnen 'Fuld af liv' med målene om at udskyde unges alkoholdebut og nedsætte alkoholforbruget blandt unge i Danmark. Her spiller forældre en afgørende rolle, for de er med til at skabe rammerne for deres børns alkoholvaner. Forældre kan fungere som rollemodeller, og gennem regler og samtale kan forældre være med til at præge alkoholkulturen blandt unge. Derfor er forældre en væsentlig målgruppe som led til at opnå kampagnens målsætninger.

I denne rapport kortlægges forældres tanker, viden om og holdninger til unge danskeres, samt egne børns alkoholvaner. I rapporten indgår svar fra 1.500 forældre, som har mindst ét barn i alderen 13-17 år.

Peter Dalum, Projektchef i Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens kampagne 'Fuld af liv'

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	4
Konklusioner og anbefalinger	6
1. Indledning.....	8
2. Forældres holdninger til danske unges alkoholforbrug	12
3. Forældres holdninger til aldersgrænser for køb af alkohol	15
4. Forældres kendskab til deres børns alkoholforbrug	18
5. Forældres holdninger til deres børns alkoholforbrug.....	21
6. Forældres indflydelse på deres børns alkoholvaner	25
7. Forældres kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft	28
8. Metode	31
Litteratur	35

Sammenfatning

I denne rapport kortlægges forældre til 13-17-åriges holdninger til og viden om danske unges alkoholforbrug. Samtidig redegøres der for de adspurgte forældres vurdering af deres eget barns alkoholforbrug og eventuelle bekymringer forbundet hermed. Desuden belyser rapporten forældres oplevede indflydelse på deres børns alkoholforbrug. Rapporten bygger på data fra en webbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 1.500 forældre med mindst ét barn i alderen 13-17 år. Data er indsamlet af analysebureauet Epinion i perioden 25. juni til 15. august 2018. Rapporten er udarbejdet af analyseenheden hos Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne 'Fuld af liv'. Rapportens resultater skal dels bruges som information til interesserede danskere om forældres holdninger til og viden om danske unges alkoholvaner, og dels bruges af 'Fuld af liv'-kampagnen til at udvikle fremtidige kampagneindsatser med forældre som målgruppe.

Forældres holdninger til danske unges alkoholforbrug

Syv ud af ti forældre (72 %) synes, at danske unges alkoholforbrug er for højt.

Når forældrene bliver bedt om at angive, hvor gamle de mener, at børn og unge *som minimum* bør være første gang, de drikker en hel genstand, angiver 40 % en alder under 16 år.

Forældres holdninger til aldersgrænser for køb af alkohol

Blandt forældre, hvis barn drikker alkohol, er der flere forældre til 13-15-årige børn (52 %) end forældre til 16-17-årige (32 %), som har angivet, at de har købt alkohol til deres barn, mens barnet var under 16 år.¹

Efter forældrene er blevet oplyst om den danske lovgivning af aldersgrænser for køb af alkohol, angiver 52 %, at aldersgrænserne skal bevares, som de er. Fire ud af ti (41 %) forældre mener, at aldersgrænserne skal sættes op til 18 år for køb af al slags alkohol.

Forældres kendskab til deres børns alkoholforbrug

Over halvdelen (59 %) af forældre angiver, at deres barn har haft alkoholdebut. Heraf er der markant flere forældre til 16-17-årige (86 %) end forældre til 13-15-årige (39 %), som angiver, at deres barn har drukket en genstand.

Hver tredje forælder (35 %) angiver, at deres barn har prøvet at være fuld, og heraf er der flere forældre til 16-17-årige (66 %) end forældre til 13-15-årige (13 %), som angiver, at deres barn har prøvet at være fuld.

Tre ud af ti forældre (31 %) angiver, at deres barn mindst drikker én gang om måneden, og der er flere forældre til 16-17-årige (55 %) end forældre til 13-15-årige (15 %), der har angivet dette.

Forældres holdninger til deres børns alkoholforbrug

Blandt forældre, som har angivet, at deres barn ikke drikker alkohol (n=634), glæder 87 % sig over dette.

Blandt forældre, som har angivet, at deres barn drikker alkohol (n=824), mener otte ud af ti (82 %), at deres barns alkoholforbrug er passende, mens 13 % mener, at det er for højt.

¹ Det er ikke nødvendigvis et udtryk for, at forældre til unge under 16 år i højere grad køber alkohol til deres børn i dag end tidligere. Resultatet kan måske skyldes, at forældre, der nu har børn, der er under 16 år, nemmere kan huske, om de har købt alkohol til deres børn end forældre, der har ældre børn og derfor skal huske et par år tilbage.

Størstedelen af forældre (67 %) mener, at deres barn *drikker mindre* end andre unge på samme alder, mens 2 % mener, at deres barn drikker *mere* end gennemsnittet.

Efter forældrene er blevet præsenteret for fire mulige konsekvenser i forbindelse med deres barns alkoholforbrug, angav flest (40 %), at de er mest bekymret for, at deres barn udsættes for overgreb. 13 % af forældre er mest bekymret for risikoen for sundhedskonsekvenser.

Forældres indflydelse på deres børns alkoholvaner

Otte ud af ti forældre (81 %) oplever, at de har indflydelse på deres barns alkoholforbrug, mens 14 % oplever, at de *ikke* har indflydelse. Derudover er der flere forældre til 13-15-årige (85 %) end forældre til 16-17-årige (74 %), som oplever at have indflydelse på deres barns alkoholforbrug.

71 % af forældre gør noget for at påvirke deres barn til at drikke mindre/ikke at drikke. Der er flere forældre til 13-15-årige (74 %) end forældre til 16-17-årige (66 %), som gør noget for at påvirke deres barn til at drikke mindre/ikke drikke.

Blandt forældre, der angiver, at de gør noget for at påvirke deres barns alkoholforbrug (n=1060), taler 67 % med deres barn om barnets alkoholforbrug og 60 % forsøger at være rollemodeller ved at begrænse eget forbrug. Derudover laver omkring halvdelen af forældre (54 %) aftaler med deres barn om barnets alkoholforbrug.

Forældres kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Tre ud af 10 forældre (30 %) angiver uhjulpet, at alkohol øger risikoen for kræft.

Efter forældrene er blevet præsenteret for en række sygdomme, skal de angive hvilke, de mener, alkohol øger risikoen for. Næsten alle forældre (96 %) mener, at alkohol øger risikoen for leversygdom og 55 % mener, at alkohol øger risikoen for kræft.

Konklusioner og anbefalinger

I dette afsnit er de vigtigste fund fremhævet, og der er fulgt op med anbefalinger til, hvordan forebyggelsesaktører kan arbejde videre med at udskyde unges alkoholdebut og skabe en sundere alkoholkultur blandt danske unge – ved at lave indsats målrettet forældre.

Konklusion: Få forældre bekymrer sig for sundhedskonsekvenserne i forbindelse med deres barns alkoholforbrug. Sundhedskonsekvenserne, som ens barns alkoholforbrug kan medføre, udgør kun en større bekymring for 13 % af forældre.

Anbefaling: Det er nødvendigt for 'Fuld af liv'-kampagnen at anerkende, at konsekvenser såsom risikoen for overgreb bekymrer flere forældre end risikoen for sundhedskonsekvenser. Uanset hvilke bekymringer der ligger bag, bør forældre tage ansvar for deres børns alkoholvaner og opstille rammer og regler omkring alkohol, som barnet kan forholde sig til. 'Fuld af liv'-kampagnen kan sammen med andre forebyggelsesaktører hjælpe forældre med værktøjer til at tage dette ansvar på sig.

Konklusion: Størstedelen af forældre mener, at der skal gøres noget mere for at håndhæve aldersgrænserne for køb af alkohol, men mange accepterer samtidig en tidlig alkoholdebut. 40 % af forældre angiver, at det er okay, at børn og unge er under 16 år første gang, de drikker en hel genstand. Blandt forældre til 13-15-årige, hvis barn drikker alkohol, angiver 52 %, at de har købt alkohol til deres barn mindst én gang. Dette er til trods for, at det ifølge den danske lovgivning ikke er tilladt at købe nogen former for alkohol, før man er fyldt 16 år. Paradoksalt nok mener 79 % af forældre samtidig, at der skal gøres mere for at håndhæve aldersgrænserne for køb af alkohol.

Anbefaling: Unge under 16 år bør ikke drikke alkohol, og skal de nuværende aldersgrænser for køb af alkohol overholdes, er det afgørende, at forældre støtter op om lovgivningen. Hvis forældre får mere viden om, at en tidlig alkoholdebut er forbundet med en øget risiko for alkoholrelaterede sygdomme senere i livet, kan det antages, at de i højere grad vil arbejde for, at deres børn starter senere med at drikke alkohol. Risikoen for overgreb og ulykker bekymrer forældre mere end sundhedskonsekvenserne, så i kommunikationen til forældre kan man med fordel gøre opmærksom på at de andre konsekvenser, der er forbundet med alkoholindtag blandt unge også udsættes, hvis børnene starter senere med at drikke.

Konklusion: Flere forældre til yngre børn end forældre til ældre børn forsøger at påvirke barnets alkoholforbrug. Der er flere forældre til yngre børn (74 %) end forældre til ældre børn (66 %), som gør noget for at påvirke barnets alkoholforbrug. Det tyder således på, at flere forældre mister troen på, at de har indflydelse på deres barns alkoholvaner, når børnene fylder 16-17 år.

Anbefaling: Det er væsentligt, at forældre informeres om, at deres barn også lytter til dem, selvom han/hun er fyldt 16-17 år, og at man som forældre stadig har indflydelse på barnets alkoholvaner, selvom barnet har haft alkoholdebut. På den måde kan forældre motiveres til at gøre noget for at påvirke deres barns alkoholvaner - også selvom barnet er fyldt 16-17 år.

Konklusion: Størstedelen af forældre mener, at unge generelt drikker for meget, mens at deres eget barn drikker mindre end andre unge på samme alder. 67 % af forældre mener, at deres barn drikker mindre end andre unge på samme alder. Samtidig mener 72 % af forældre, at unges alkoholforbrug er for højt.

Anbefaling: Det er bemærkelsesværdigt, at to ud af tre forældre mener, at deres barn drikker mindre end andre unge, mens størstedelen af forældre samtidig mener, at unges alkoholforbrug er for højt. Man kan have den hypotese, at der eksisterer en generel forståelse hos forældre om, at *deres barn* har et fornuftigt alkoholforbrug, mens *de andres* børn ikke har. Alle forældre bør i højere grad oplyses om, hvordan danske unges alkoholforbrug reelt er. Hvis forældrene har denne viden, vil de have bedre mulighed for at vurdere deres barns alkoholforbrug sammenlignet med andre unge og tage stilling til det på et oplyst grundlag.

1. Indledning

I denne rapport belyses forældres holdninger til og viden om unges alkoholvaner. Det er relevant at belyse unges alkoholvaner ud fra et forældreperspektiv, da vi ved, at forældre har betydning for deres børns alkoholvaner (1). Rapporten bygger på svar fra 1.500 forældre med mindst ét barn i alderen 13-17 år.

Rapporten er målrettet alle – herunder politikere og presse – med interesse for unges alkoholvaner, set fra et forældreperspektiv. Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne 'Fuld af liv', som står bag rapporten, vil anvende rapportens resultater i planlægningen af fremtidige kampagneindsatser.

Baggrund

Alkohol er sundhedsskadeligt og øger risikoen for en lang række fysiske, psykiske og sociale skader. Alkohol er forbundet med både ulykker, over 60 forskellige sygdomme og ca. 3.000 årlige dødsfald alene i Danmark (2, 3). Alkohol er én af de førende risikofaktorer for sygelighed, funktionsnedsættelse og dødelighed på verdensplan (4).

Alkohol og kræft

Alkohol har siden 1988 været på verdenssundhedsorganisationen WHO's liste over stoffer, der med sikkerhed er kræftfremkaldende for mennesker (5). Alkohol øger risikoen for kræft i mundhulen, svælg, struben, spiserøret, leveren, brystet, tyk- og endetarmen, og risikoen for kræft stiger med mængden af alkohol, der indtages (6). Det er estimeret, at 5 % af alle kræfttilfælde i Danmark er relateret til alkohol, heraf 8 % af kræfttilfælde blandt mænd og 3 % af kræfttilfælde blandt kvinder. Det svarer til, at ca. 1.800 danskere hvert år får kræft på grund af alkohol (7, 8).

Alkoholvaner grundlægges i ungdommen

Unge er særligt sårbare over for alkohol. Ud over at have en krop, der stadig er under udvikling, mangler unge viden om virkningen af alkohol, og desuden kan unge have svært ved at vurdere eller regulere, hvor meget de bør drikke (2). Videnskabelige studier viser, at en tidlig alkoholdebut øger risikoen for alkoholafhængighed og alkoholmisbrug – og dermed alkoholrelaterede sygdomme – senere i livet (9-12). Teenagere, der ikke nødvendigvis har en tidlig alkoholdebut, men blot har et stort alkoholforbrug, har desuden en større risiko for at drikke mere end andre voksne senere i livet (13).

En undersøgelse fra 2015, baseret på data fra 36 europæiske lande, viser, at 32 % af danske 15-16-årige har drukket sig fulde mindst én gang i løbet af den seneste måned. Det er mere end i noget andet europæisk land, hvor den tilsvarende gennemsnitlige andel er 13 % (14).

Fokus i denne rapport: Forældre

En systematisk litteraturgennemgang, foretaget af 'Fuld af liv'-kampagnen i 2015, viser, at der er god evidens for, at forældre har indflydelse på deres børns alkoholforbrug (1). Det tyder eksempelvis på, at følgende faktorer har betydning for unges alkoholvaner:

- Forældres holdning til (misbilligelse/accept af) barnets alkoholforbrug. Børn, der oplever deres forældre som misbilligende i forhold til alkohol i ungdomsårene, drikker mindre end andre børn senere i ungdommen.
- Forældres eget alkoholforbrug. Højere forbrug hos forældrene er forbundet med tidligere debut og større forbrug hos deres børn i ungdomsårene.
- Forældremonitorering. Hvis forældre ved, hvor barnet er, hvem det er sammen med, og hvad det laver, er det forbundet med senere alkoholdebut og lavere alkoholforbrug i ungdomsårene.

Formålet med denne rapport er at belyse forældres viden om og holdninger til deres 13-17-årige barns alkoholforbrug samt til det generelle alkoholforbrug blandt danske unge. Den nye viden kan bruges til at designe indsatser målrettet forældre, der på sigt kan få unge til at starte senere med at drikke alkohol og drikke mindre.

Alkoholkampagnen 'Fuld af liv'

Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne 'Fuld af liv' blev igangsat i 2014 og har til formål at få unge til at starte senere med at drikke alkohol og at drikke mindre.

Denne rapport har fokus på forældre til 13-17-årige. Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden har tidligere lavet lignende rapporter, men her har målgruppen været forældre til 13-16-årige. Det skyldes, at kampagnens forældreindsats i de første år udelukkende fokuserede på at udskyde alkoholdebuten blandt unge. I 2017 blev indsatsen udvidet til også at give forældre gode råd til at tage stilling til, tale sammen og lave aftaler med deres børn, selvom de har haft alkoholdebut, og derfor er målgruppen blevet udvidet til 13-17-årige – både i indsatsen og i denne rapport. Denne rapport bidrager derfor i højere grad end tidligere rapporter med at kortlægge forældres holdninger til unges alkoholvaner *både* blandt forældre, hvis børn *ikke har* haft alkoholdebut og blandt forældre, hvis børn *har* haft alkoholdebut. Gruppen af 13-17-årige er meget bred, og der sker meget med børn i den alder – også når det kommer til alkoholvaner. Derfor undersøges det i rapporten, om svar fra forældre til 13-15-årige adskiller sig signifikant fra svar til forældre til 16-17-årige.

'Fuld af liv'-kampagnens forældreindsats 'Dit barn – din alkoholholdning' kan ses her: www.fuldafliv.dk.

Fordi målgruppen er blevet ændret, og data er indsamlet via kvoter, der ikke er sammenlignelige med tidligere dataindsamlinger², har det ikke været muligt at belyse udviklingen i forældres holdninger til unges alkoholvaner.

Datagrundlag

Undersøgelsen bygger på besvarelser fra 1.500 forældre til børn i alderen 13-17 år. Data er indsamlet af analysebureauet Epinion ved brug af et internetbaseret spørgeskema i perioden 25. juni til 15. august 2018. I spørgeskemaet, der indeholder 42 spørgsmål, blev forældrene spurgt ind til både deres

² I de tidligere rapporter blev data indsamlet via kvoter, hvor forældre blev opdelt i: "Forældre til 13-14-årige" og "Forældre til 15-16-årige". I denne rapport er data indsamlet via kvoter, hvor forældre blev opdelt i: "Forældre til 13-15-årige" og "Forældre til 16-17-årige".

viden og holdninger i forhold til danske unges alkoholvaner generelt og til deres viden om og holdninger til alkoholforbruget hos deres 13-17-årige barn. Derudover blev de spurgt til deres kendskab og holdninger til kampagnen "Dit barn – din alkoholholdning", der blev eksekveret af "Fuld af liv"-kampagnen i juni 2018. Evalueringen af kampagnen er afrapporteret i en ikke offentliggjort rapport.

Data er indsamlet via kvoter, der sikrer en nationalt repræsentativ fordeling i forhold til forældres køn, barns alder og region.

Alle analyser er deskriptive, og der er udelukkende lavet frekvenstabeller og simple krydstabeller, hvor sammenhængen mellem to variable vurderes. Der, hvor der er signifikante forskelle i forhold til forældres køn, barns køn, barns alder og region, rapporteres det i rapporten. Forskelle vurderes ud fra chi²-tests, og en p-værdi på <0,05 betragtes som signifikant. Procenttallene i de viste tabeller er afrundede, og vil derfor i nogle tilfælde summere til lige over eller lige under 100 %.

For mere information om rapportens datagrundlag og metode se kapitel 8.

Definitioner

Genstand

En hel genstand svarer til en af følgende drikke: 1 almindelig øl, 1 glas vin, 1 alkoholcider, 1 alkoholsodavand, 1 drink/cocktail, 1 stort shot (f.eks. vodka) eller 2 store shots Ga-Jol/Fisk. Desuden svarer 1 flaske vin til 6 genstande og 1 flaske sprut til 20 genstande (15). Respondenterne blev præsenteret for denne definition, da de udfyldte spørgeskemaet.

Alkoholdebut

Alkoholdebut er defineret ved den alder man har, første gang man drikker en hel genstand.

Alkoholforbrug

Alkoholforbrug dækker over den mængde alkohol, man indtager over en given periode – f.eks. en aften, en uge eller en måned – målt i antal genstande.

Alkoholvaner

Alkoholforbrug er en del af ens alkoholvaner, men alkoholvaner dækker også over, hvor ofte man drikker alkohol, med hvilket formål man drikker alkohol, hvilken slags alkohol man drikker mm.

Rapportens opbygning

Rapporten er inddelt i kapitler, som alle behandler hver sit tema. Kapitlerne indledes med en tekstboks, hvori der beskrives, hvad figurerne i det pågældende kapitel viser. Herefter sammenlignes rapportens resultater med resultater fra andre danske undersøgelser. Vi har ikke kendskab til andre undersøgelser, der undersøger holdninger til børns alkoholvaner blandt forældre til 13-17-årige, men hvor det giver mening i denne rapport, sammenlignes forældres holdninger med danskernes holdninger generelt. Herefter vises figurerne.

- I **Kapitel 2** belyses forældres tanker og holdninger til danske unges alkoholforbrug. Det fremgår, hvad forældre tænker om danske unges alkoholforbrug, herunder holdninger til hvor gamle børn som minimum bør være første gang, at de drikker en hel genstand.
- I **Kapitel 3** belyses forældres holdninger til aldersgrænserne for køb af alkohol. Det fremgår, hvorvidt man som forældre har købt alkohol til ens barn, mens det er/var under 16 år. Dernæst belyses forældres holdninger til aldersgrænserne for køb af alkohol. Endeligt belyses forældres holdninger til, hvorvidt der skal gøres mere for, at aldersgrænserne bliver håndhævet.
- I **Kapitel 4** belyses forældres kendskab til deres barns alkoholforbrug. Herunder er forældrene blevet spurgt til, hvorvidt deres barn har haft alkoholdebut, om deres barn har prøvet at være fuld, og sidst hvordan deres barns alkoholvaner ser ud, f.eks. hvor ofte barnet drikker.
- I **Kapitel 5** belyses forældres holdninger til og bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug. Her fremgår forældres vurdering af deres barns alkoholforbrug i forhold til, om deres barn drikker eller ikke drikker alkohol. Herudover hvad forældre tænker om deres eget barns forbrug sammenlignet med andre unge på samme alder, og sidst hvilke konkrete bekymringer forældre har i forbindelse med deres barns alkoholforbrug.
- I **Kapitel 6** belyses det, hvorvidt forældre oplever at have indflydelse på deres barns alkoholforbrug. Hertil betones det, om forældre forsøger at påvirke deres barns alkoholforbrug, og hvordan samt hvorfor ikke alle forældre forsøger at påvirke deres barns alkoholforbrug.
- I **Kapitel 7** belyses forældres uhjulpne og hjulpne kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft.
- I **Kapitel 8** gennemgås den metode, der ligger til grund for dataindsamling og afrapportering i forbindelse med denne rapport.

2. Forældres holdninger til danske unges alkoholforbrug

Forældres holdninger til danske unges alkoholforbrug

Figur 2.1.

- Syv ud af ti forældre (72 %) mener, at unges alkoholforbrug er for højt, heraf flere mødre end fædre (79 % mod 65 %).

Forældres holdninger til, hvor gamle børn og unge *som minimum bør være første gang, de drikker en hel genstand*

Figur 2.2.

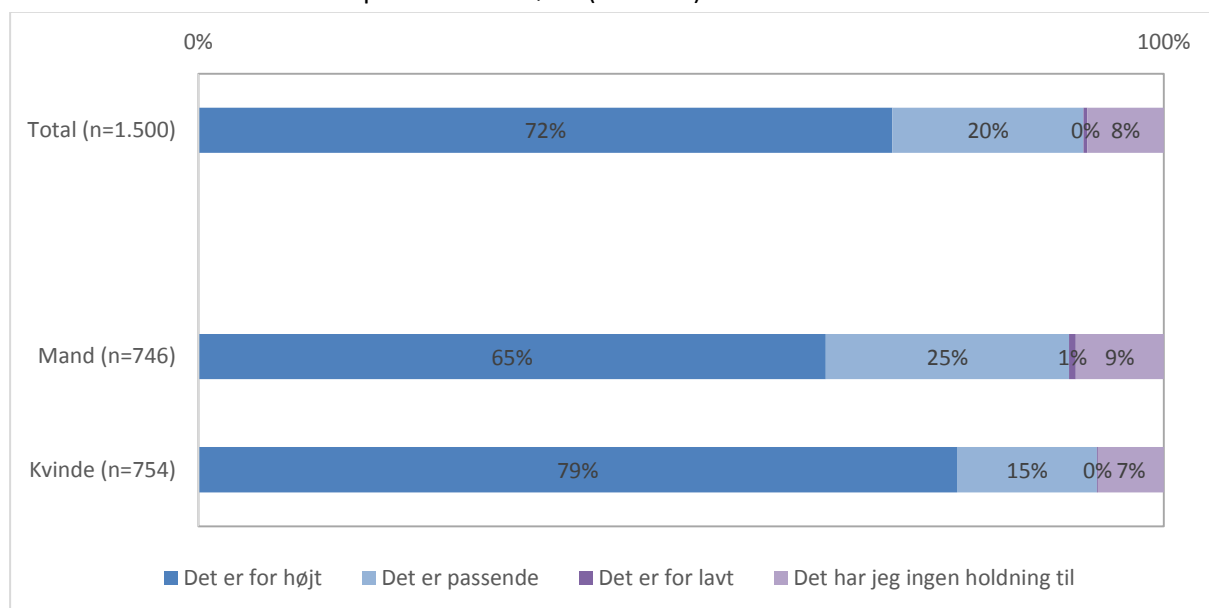
- 75 % af forældrene er OK med, at børn og unge er under 18 år første gang, de drikker en hel genstand.
- Fire ud af ti forældre (40 %) er OK med, at børn og unge er under 16 år første gang, de drikker en hel genstand, trods den danske lovgivning først tillader køb af alkohol, når man er fyldt 16 år.
- Flere fædre end mødre (42 % mod 38 %) er OK med, at børn og unge er under 16 år første gang, de drikker en hel genstand.
- Flere forældre til piger end forældre til drenge (44 % mod 36 %) er OK med, at børn og unge er under 16 år første gang, de drikker en hel genstand.

Tidligere danske undersøgelser:

Rapporten 'Mellem broccoli og bajere' af TrygFonden og Mandag Morgen fra 2017 viser, at 66 % af 18-74-årige mener, at unge i dag drikker mere alkohol end, hvad de før har gjort (16).

En rapport fra Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden 'Danskernes holdninger til unges alkoholvaner 2014' fra 2015 viser, at 73 % af 15-64-årige mener, at danske unges alkoholforbrug er for højt (17).

Forældres holdninger til, om danske unges alkoholforbrug er for højt, som dette kapitel belyser, ser således ikke ud til at adskille sig fra danskernes holdninger.

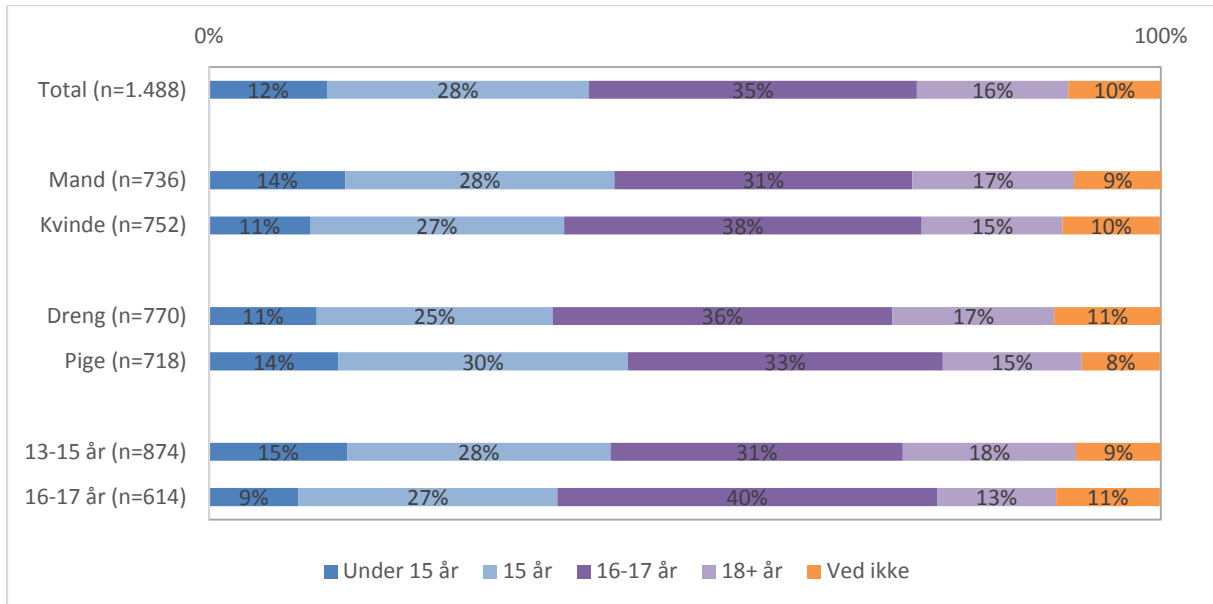
Forældres holdninger til danske unges alkoholforbrug**Figur 2.1.** Hvad tænker du om danske unges alkoholforbrug?
Blandt alle forældre – fordelt på forældres køn* (n=1.500)

* Ingen signifikante forskelle i forhold til barns køn, barns alder og region

Forældres holdninger til, hvor gamle børn og unge *som minimum* bør være første gang, de drikker en hel genstand

Figur 2.2. Hvor gamle mener du, at børn og unge *som minimum* bør være første gang, de drikker en *hel genstand*? Åben svarkategori omkodet til kategorier.

Blandt alle forældre – fordelt på forældres køn, barns køn og barns alder* (n=1.488)³

* Ingen signifikante forskelle i forhold til region.

³ 12 respondenter har svaret 0 år som alder ved første genstand. Dette er kodet til missing, da det er svært at fortolke, hvad der menes præcis med dette. Det kan være et udtryk for, at de ikke mener, at der bør være en aldersgrænse, at de ikke ved det, osv. Total er derfor n=1.488.

3. Forældres holdninger til aldersgrænser for køb af alkohol

Forældres bidrag til unges alkoholforbrug

Figur 3.1.

- Blandt forældre, hvis barn drikker alkohol, er der flere forældre til yngre børn (13-15 år) end forældre til ældre børn (16-17 år), der har købt alkohol til deres barn mindst én gang, mens barnet var under 16 år – og dermed for ungt til selv at købe alkohol (52 % mod 32 %).

Holdninger til alkoholgrænser for køb af alkohol

Forældrene blev præsenteret for følgende tekst: I Danmark siger loven for køb af alkohol i *butikker*, at man skal være fyldt 16 år for at købe alkohol op til 16,5 %, og at man skal være fyldt 18 år for køb af alkohol på 16,5 % og derover. På *diskoteker/barer/restauranter* skal man være fyldt 18 år for at købe alkohol uanset alkoholprocent.

Figur 3.2.

- Fire ud af 10 forældre (41 %) mener, at aldersgrænserne skal sættes op til 18 år for køb af al slags alkohol. 52 % mener, at de skal bevares, som de er.
- Flere mødre end fædre (44 % mod 38 %) mener, at aldersgrænserne skal sættes op til 18 år for køb af al slags alkohol.

Holdninger til håndhævelse af aldersgrænser

Figur 3.3.

- Otte ud af 10 forældre (79 %) mener, at der skal gøres mere for at håndhæve aldersgrænserne for køb af alkohol, mens 13 % af forældre ikke mener, at der bør gøres mere.
- Flere mødre end fædre (84 % mod 74 %) mener, at der bør gøres mere for at håndhæve aldersgrænserne.

Tidligere danske undersøgelser:

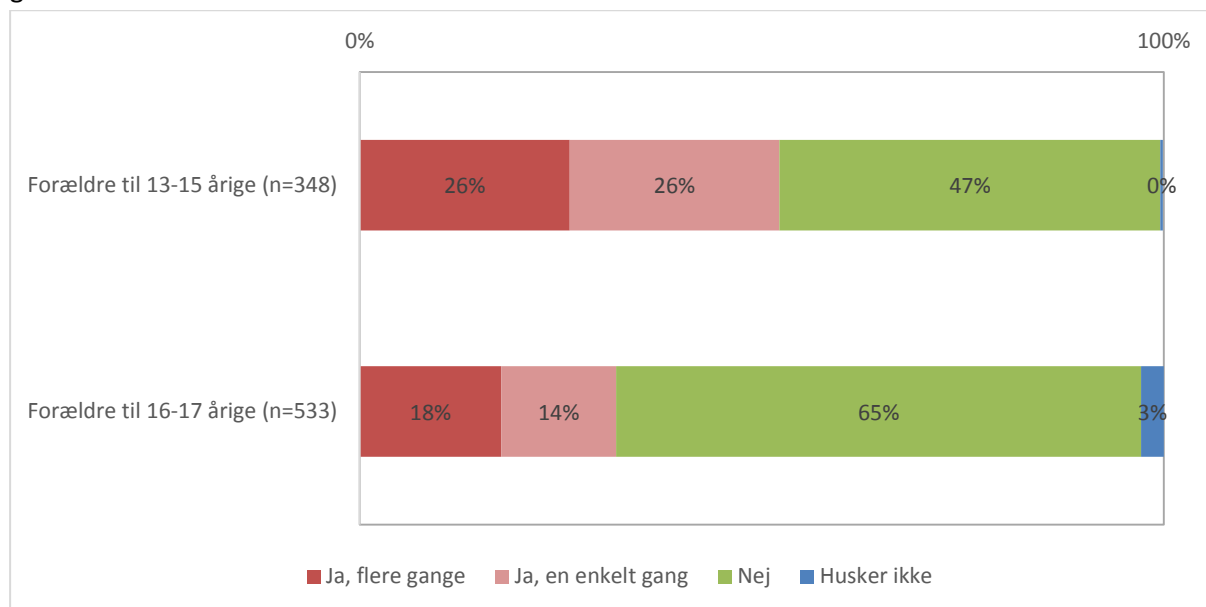
Rapporten 'Mellem broccoli og bajere' af TrygFonden og Mandag Morgen fra 2017 viser, at 50 % af 18-74-årige bakker op om at hæve aldersgrænsen for køb af øl og vin fra 16 år til 18 år (16).

Ligeledes viser rapporten 'Danskernes alkoholvaner 2017' af Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden fra 2018, at 49 % af 18-74-årige mener, at der skal være en aldersgrænse på 18 år for køb af al slags alkohol (18). Det lader således til, at forældre er lidt mindre positive over for en 18 års aldersgrænse for køb af al alkohol end danskerne generelt. Forskellen i resultater kan dog også skyldes, at der er spurgt til aldersgrænsen på lidt forskellige måder i de forskellige undersøgelser.

Forældres bidrag til unges alkoholforbrug

Figur 3.1. Forældre til 13-15-årige: Har du nogensinde købt alkohol til dit barn? / Forældre til 16-17-årige: Har du nogensinde købt alkohol til dit barn, mens det var under 16 år?

Blandt forældre til 13-15-årige (n=348) og forældre til 16-17-årige*(n=533), hvis barn har drukket en genstand.

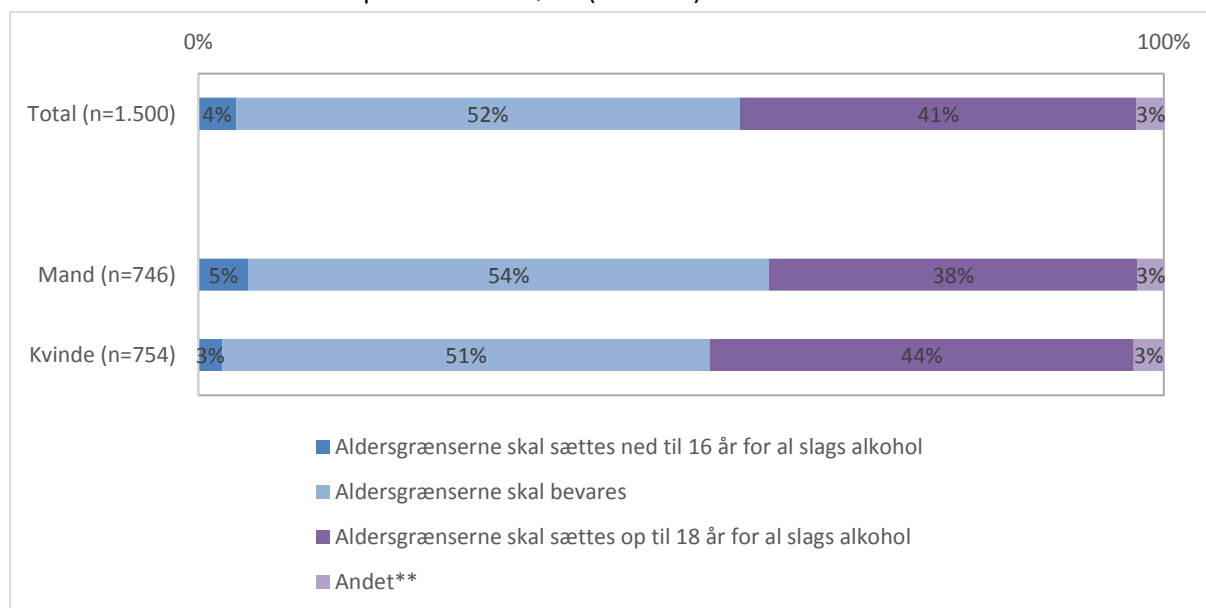

*Ingen signifikante forskelle i forhold til forældres køn, barns køn og region for begge grupper.

Holdninger til alkoholgrænser for køb af alkohol

Figur 3.2. Hvilket af de følgende udsagn beskriver bedst din holdning til aldersgrænserne for køb af alkohol i Danmark?

Blandt alle forældre – fordelt på forældres køn* (n=1.500).

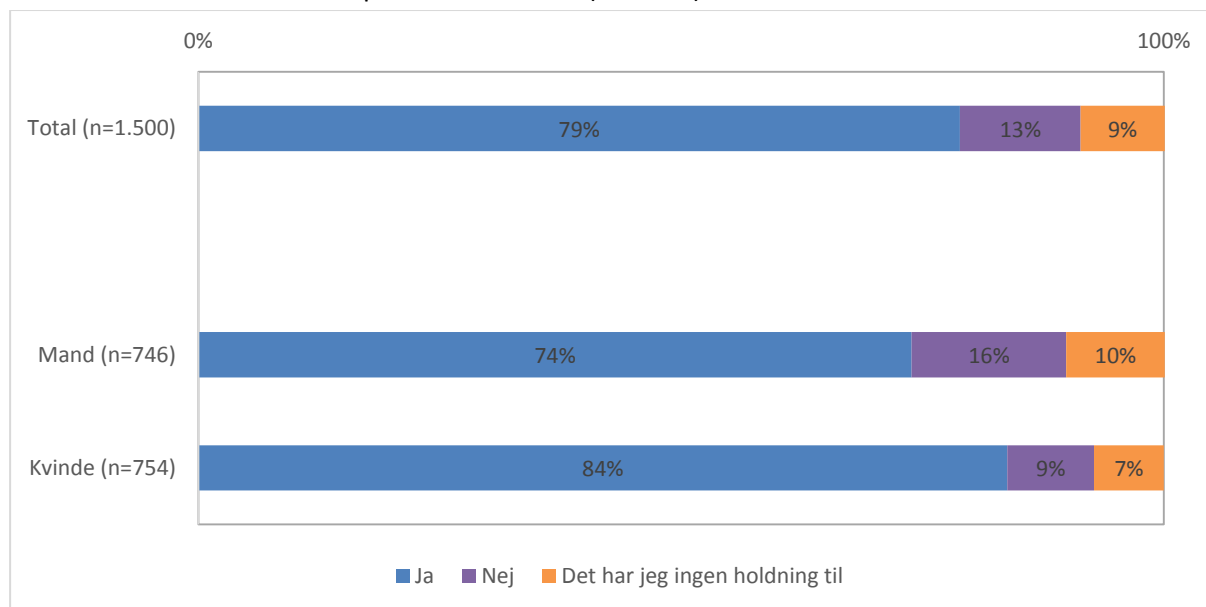

* Ingen signifikante forskelle i forhold til barns køn, barns alder og region.

** 3 % af forældre (43 respondenter) har svaret Andet i forbindelse med deres holdning til aldersgrænserne for køb af alkohol i Danmark. Disse kommentarer indeholder blandt andet følgende holdninger: 1) aldersgrænserne virker ikke, da de er for nemme at bryde, 2) man bør benytte en aldersgrænse på 21 år og 3) det bør være op til forældrene at bestemme, hvornår ens barn må drikke.

Holdninger til håndhævelse af aldersgrænser

Figur 3.3. Synes du, at der skal gøres mere for, at aldersgrænserne for køb af alkohol i butikker, kiosker og supermarkeder bliver håndhævet? (F.eks. ved, at man SKAL vise ID ved køb af alkohol). Blandt alle forældre – fordelt på forældres køn* (n=1.500).

* Ingen signifikante forskelle i forhold til barns køn, barns alder og region.

4. Forældres kendskab til deres børns alkoholforbrug

Forældres kendskab til om deres barn har haft sin alkoholdebut

Figur 4.1.

- Over halvdelen (59 %) af forældre angiver, at deres barn har haft alkoholdebut – dvs. de har prøvet at drikke en hel genstand. Kun 2 % ved ikke, om deres barn har haft alkoholdebut.
- Markant flere forældre til ældre børn (16-17 år) end forældre til yngre børn (13-15 år) angiver, at deres barn har prøvet at drikke en hel genstand (86 % mod 39 %).

Forældres kendskab til om deres barn har prøvet at være fuld

Figur 4.2.

- Hver tredje forælder (35 %) angiver, at deres søn/datter har prøvet at være fuld. 3 % ved ikke, om deres barn har prøvet at være fuld.
- Flere forældre til ældre børn (16-17 år) end forældre til yngre børn (13-15 år), angiver, at deres barn har prøvet at være fuld (66 % mod 13 %).

Forældres kendskab til hvor ofte deres barn drikker alkohol

Figur 4.3.

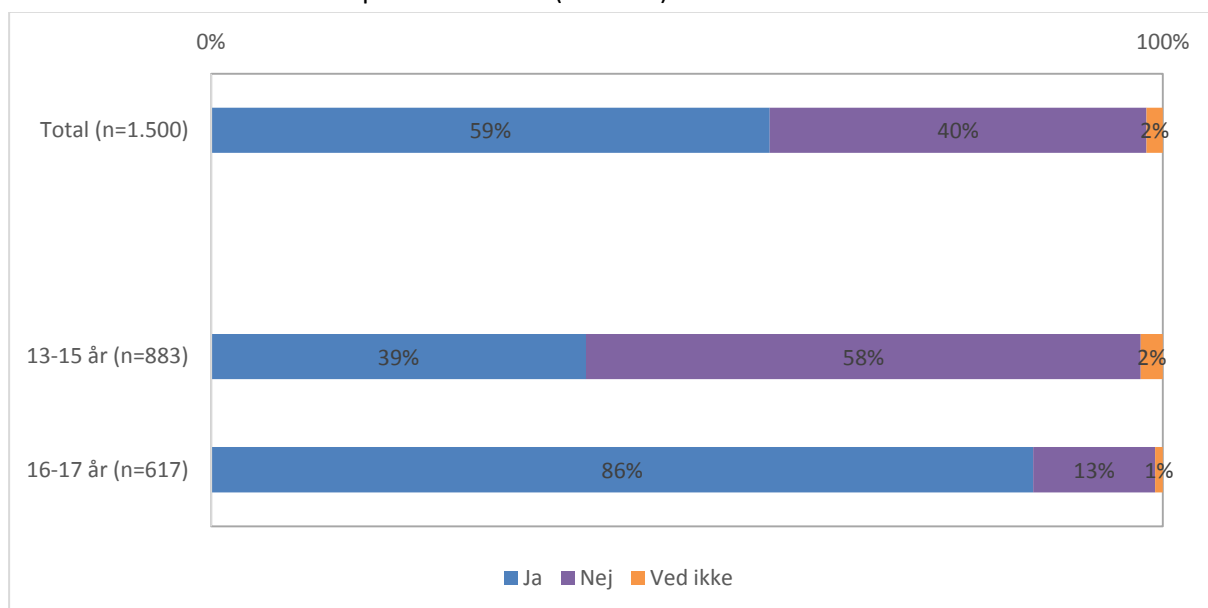
- 31 % af forældre angiver, at deres barn drikker mindst én gang om måneden.
- 44 % angiver, at deres dreng/pige aldrig drikker alkohol, og 41 % har aldrig haft debut.

Figur 4.4.

- Flere forældre til ældre børn (16-17 år) end forældre til yngre børn (13-15 år) angiver, at deres barn drikker én gang om måneden eller oftere (55 % mod 15 %).
- I Region Hovedstaden, er der flest forældre (22 %) hvis børn drikker oftere end én gang om måneden, mens der er færrest i Region Nordjylland (13 %).

Forældres kendskab til om deres barn har haft sin alkoholdebut

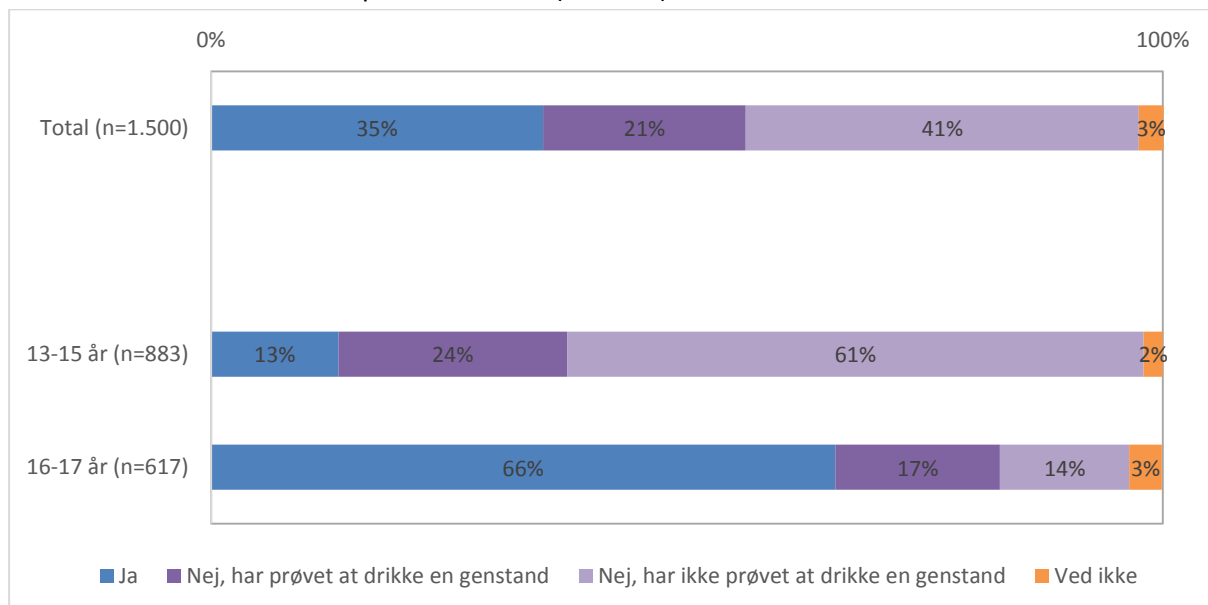
Figur 4.1. Har dit barn prøvet at drikke en hel genstand?
Blandt alle forældre – fordelt på barns alder* (n=1.500).

* Ingen signifikante forskelle i forhold til forældres køn, barns køn og region.

Forældres kendskab til om deres barn har prøvet at være fuld

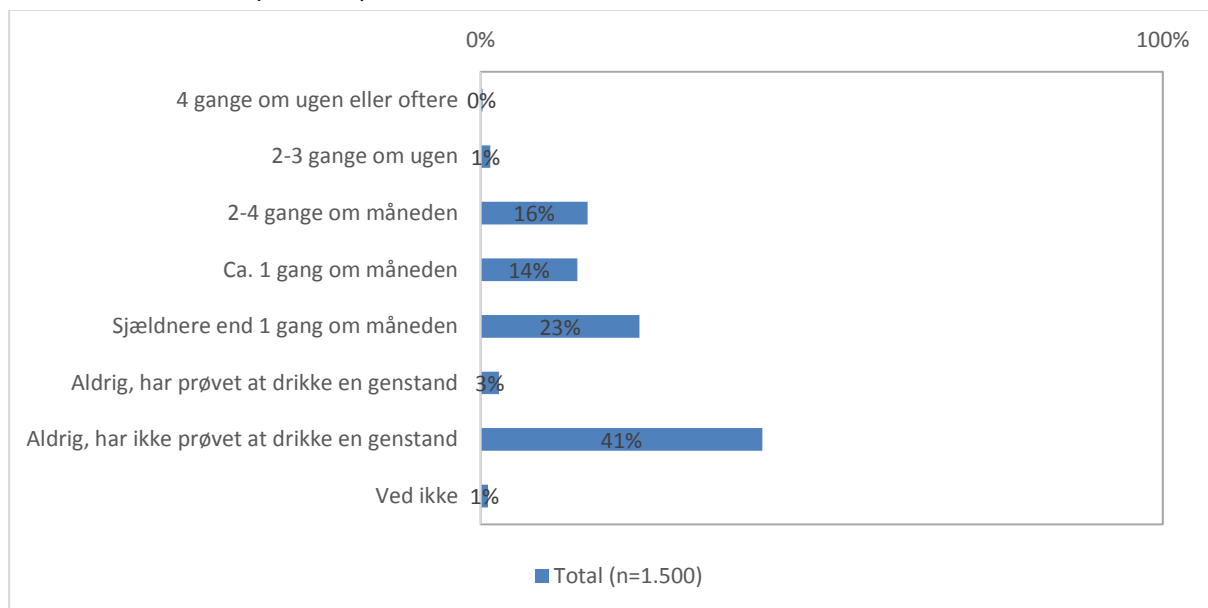
Figur 4.2. Har dit barn prøvet at være fuld?
Blandt alle forældre – fordelt på barns alder* (n=1.500).

* Ingen signifikante forskelle i forhold til forældres køn, barns køn og region.

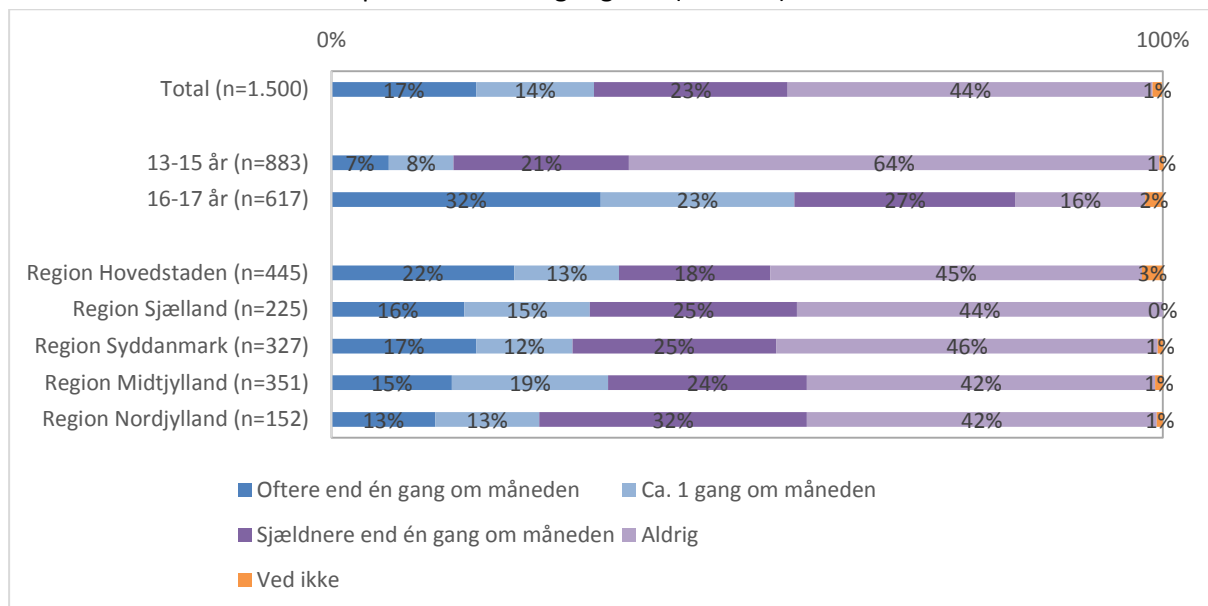
Forældres kendskab til hvor ofte deres barn drikker alkohol

Figur 4.3. Hvor ofte drikker dit barn alkohol?
Blandt alle forældre (n=1.500).

Figur 4.4. Hvor ofte drikker dit barn alkohol?

Blandt alle forældre – fordelt på barns alder og region* (n=1.500).

*Ingen signifikante forskelle i forhold til forældres køn og barns køn.

5. Forældres holdninger til deres børns alkoholforbrug

Forældres vurdering af at deres barns ikke drikker alkohol

Forældre, der har angivet, at deres barn ikke drikker alkohol (n=634), er blevet spurgt om følgende: "Hvordan har du det med, at dit barn ikke drikker alkohol?"

Figur 5.1.

- Størstedelen af forældre (87 %) glæder sig over, at deres barn ikke drikker alkohol, mens 2 % er bekymret over det.
- Flere forældre til yngre børn (13-15 år) end forældre til ældre børn (16-17 år), glæder sig over, at deres barn ikke drikker alkohol (88 % mod 79 %).

Forældres vurdering af deres barns alkoholforbrug

Figur 2.2.

- Otte ud af 10 forældre (82 %) mener, at deres barns alkoholforbrug er passende.
- 13 % af forældre mener, at deres barns alkoholforbrug er for højt, mens 3 % af forældre mener, at deres barns alkoholforbrug er for lavt.

Forældres vurdering af deres barns alkoholforbrug sammenlignet med andre unge på samme alder

Figur 5.3.

- Størstedelen af forældre (67 %) mener, at deres barn drikker mindre end andre unge på samme alder. 29 % af forældre mener, at deres barn drikker som gennemsnittet.
- Flere forældre til yngre børn (13-15 år) end forældre til ældre børn (16-17 år) mener, at deres barn drikker mere end andre unge på samme alder (3 % mod 1 %).

Forældre, der har angivet, at deres barn drikker alkohol, er blevet præsenteret for fire forskellige konsekvenser, som alkohol kan øge risikoen for. Forældrene er blevet spurgt om hvilken konsekvens, der bekymrer dem *mest* i forbindelse med deres barns alkoholforbrug.

Forældres bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug

Figur 5.4.

- Flest forældre (40 %) bekymrer sig mest om risikoen for, at deres barn udsættes for overgreb i forbindelse med barnets alkoholforbrug.
- En fjerdedel af forældre bekymrer sig mest om risikoen for ulykker.
- 13 % af forældre er mest bekymret for de sundhedskonsekvenser, som barnets alkoholforbrug kan medføre.

Andre bekymringer (fremgår ikke af figur)

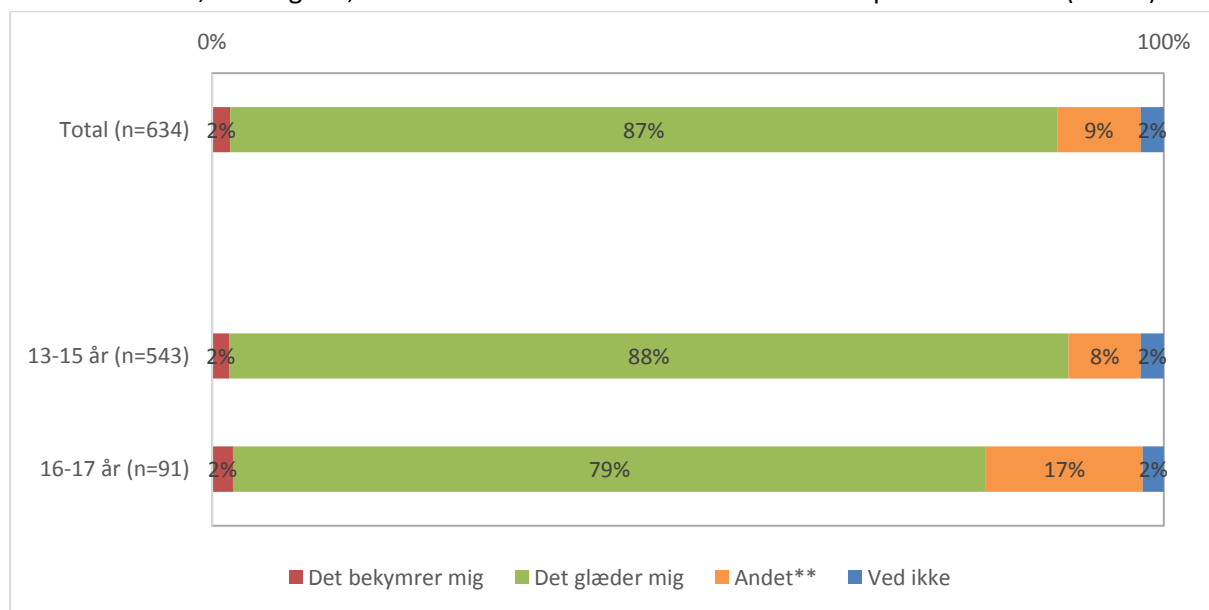
Forældrene fik også mulighed for at angive, hvis de havde andre bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug end de angivne. 179 forældre angav andre bekymringer, som bl.a. handler om: 1) alkoholisme og andre former for afhængighed, 2) barnet kan udsættes for socialt gruppepres og 3)

i en påvirket tilstand vil man ikke kunne opdage, om andre vil forsøge at komme narkotika i ens drink.

Forældres vurdering af at deres barn ikke drikker alkohol

Figur 5.1. Hvordan har du det med, at dit barn ikke drikker alkohol?

Blandt forældre, der angiver, at deres barn *ikke drikker alkohol* – fordelt på barns alder* (n=634).

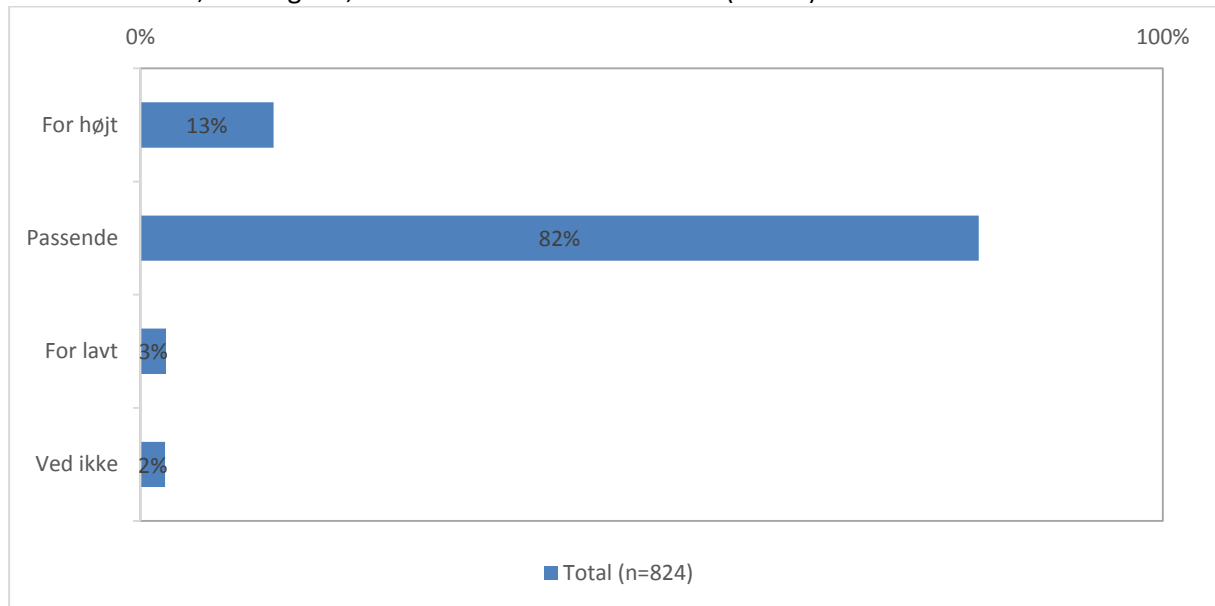
* Ingen signifikante forskelle i forhold til forældres køn, barns køn og region.

** 9 % af forældre (56 respondenter), har valgt svarkategorien "andet" i forbindelse med deres holdning til, at deres barn ikke drikker alkohol. Disse kommentarer indeholder bl.a. følgende holdninger: 1) "det er barnets valg og jeg støtter op om det", 2) "det er forældrenes valg og barnet har ikke fået lov endnu" og 3) "barnet har smagt alkohol, men kan ikke lide smagen af det".

Forældres vurdering af deres barns alkoholforbrug

Figur 5.2. Hvordan vurderer du dit barns alkoholforbrug?

Blandt forældre, der angiver, at deres barn drikker alkohol* (n=824).

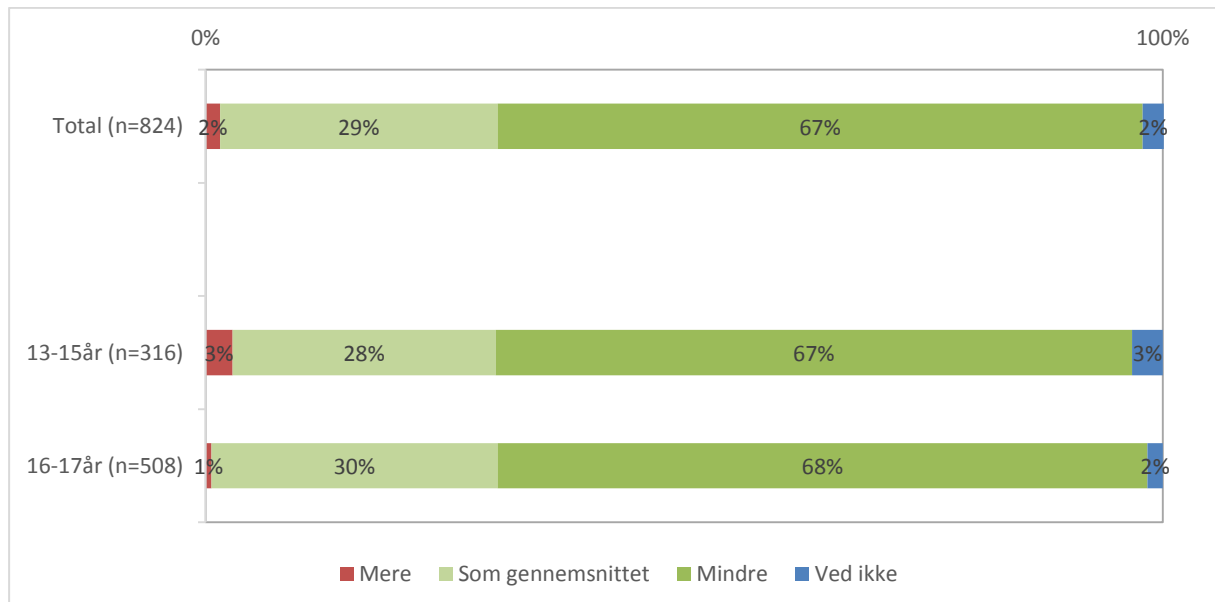

* Ingen signifikante forskelle i forhold til forældres køn, barns køn, barns alder og region.

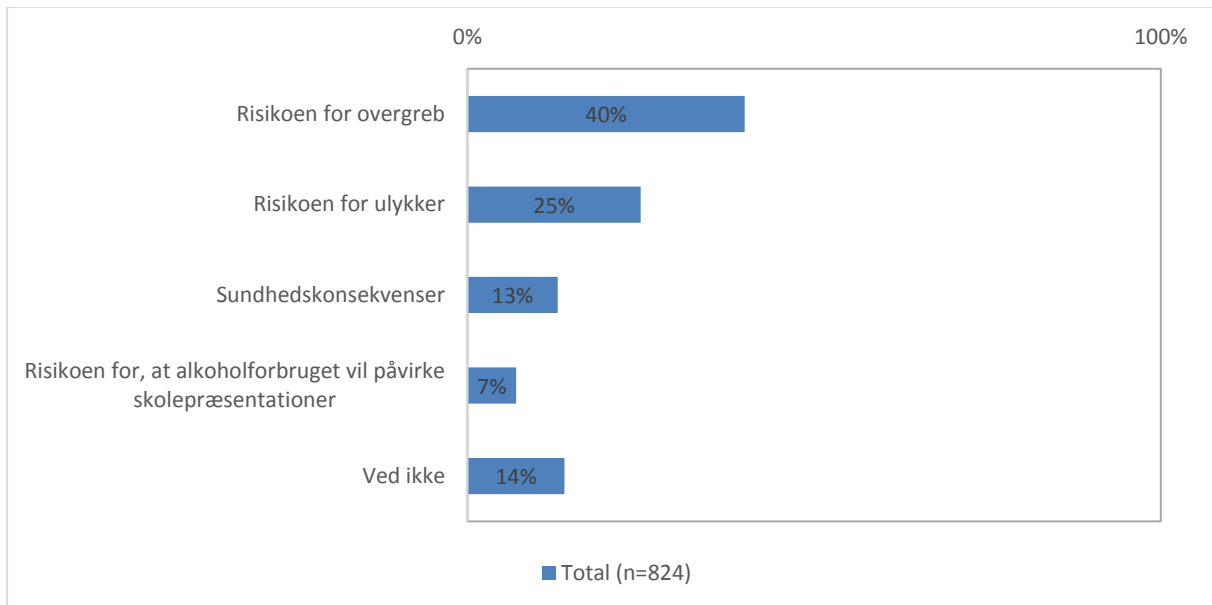
Forældres vurdering af deres barns alkoholforbrug sammenlignet med andre unge på samme alder

Figur 5.3. Hvor meget tror du, at dit barn drikker i forhold til andre unge på samme alder?

Blandt forældre, som angiver, at deres barn drikker alkohol – fordelt på barns alder* (n=824).

*Ingen signifikante forskelle i forhold til forældres køn, barns køn og region.

Forældres bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug**Figur 5.4.** Hvilket af nedenstående punkter bekymrer dig *mest* omkring dit barns alkoholforbrug? Blandt forældre, der angiver, at deres barn drikker alkohol (n=824).

6. Forældres indflydelse på deres børns alkoholvaner

Forældres indflydelse på deres barns alkoholforbrug

Figur 6.1.

- Otte ud af 10 forældre (81 %) oplever, at de har indflydelse på deres barns alkoholforbrug, mens 14 % af forældre ikke oplever, at de har indflydelse.
- Flere forældre til yngre børn (13-15 år) end forældre til ældre børn (16-17 år) oplever, at de har indflydelse på deres barns alkoholforbrug (85 % mod 74 %).

Hvad gør forældre for at påvirke deres barns alkoholforbrug?

Figur 6.2.

- Syv ud af 10 forældre (71 %) gør noget for at påvirke deres barn til at drikke mindre/ikke drikke alkohol.
- Flere mødre end fædre (75 % mod 66 %) gør noget for at påvirke deres barn til at drikke mindre/ikke at drikke.
- Flere forældre med yngre børn (13-15 år) end forældre med ældre børn (16-17 år) gør noget for at påvirke deres barn til at drikke mindre/ikke drikke alkohol (74 % mod 66 %).
- Der er flest forældre i Region Hovedstaden og Region Syddanmark (74 %), der gør noget for at påvirke deres barn til at drikke mindre/ikke at drikke alkohol og færrest forældre i Region Nordjylland (64 %), som gør noget for at påvirke deres barn til at drikke mindre/ikke at drikke alkohol.

Hvad gør forældre for at påvirke deres barn til at drikke mindre/ikke at drikke alkohol?

Figur 6.3.

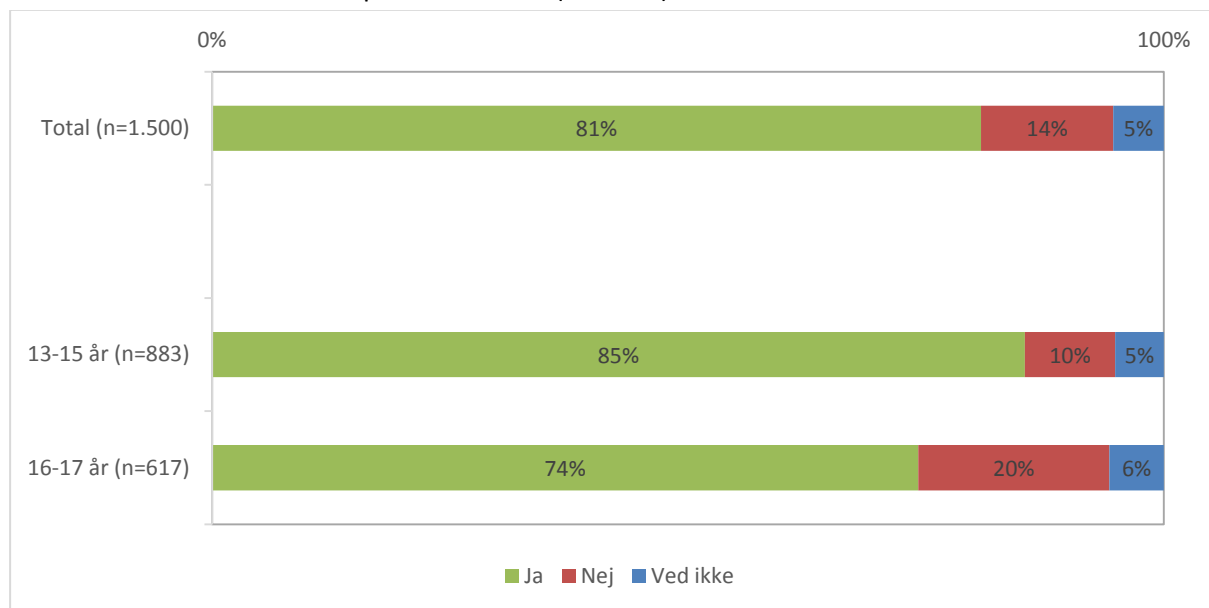
- Flest forældre (67 %) taler med deres barn om barnets alkoholforbrug.
- Seks ud af 10 forældre forsøger at være rollemodeller ved at begrænse deres eget alkoholforbrug.
- Omkring halvdelen af forældre (54 %) angiver henholdsvis, at de laver aftaler med deres barn omkring barnets alkoholforbrug eller undgår at servere alkohol for barnet.
- Æn ud af 10 forældre (11 %) forbyder deres barn at drikke alkohol.

Hvorfor gør forældre ikke noget for at påvirke deres barns alkoholforbrug? (fremgår ikke af figur)

440 forældre har svaret, at de ikke gør noget for at påvirke deres børn til at drikke mindre/ikke drikke alkohol. 281 af disse forældre har uddybet deres begrundelser for dette, som bl.a. handler om: 1) forældrenes barn drikker ikke, og derfor er det ikke relevant at forsøge at påvirke, 2) forældrene mener ikke, at deres barn drikker for meget, 3) forældrene mener, at det er barnets eget ansvar at styre sit alkoholforbrug og 4) forældrene føler ikke, at de kan påvirke deres barn, da deres barn ikke lytter til dem.

Forældres indflydelse på deres barns alkoholforbrug

Figur 6.1. Oplever du, at du har indflydelse på dit barns alkoholforbrug?
Blandt alle forældre – fordelt på barns alder* (n=1.500).

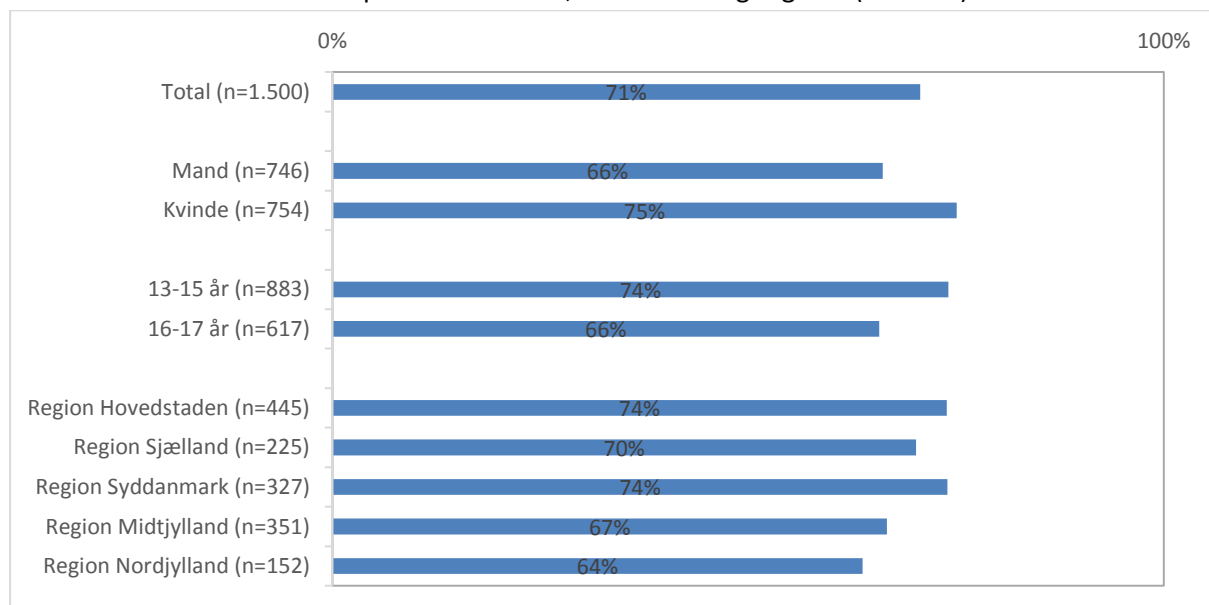

* Ingen signifikante forskelle i forhold til forældres køn, barns køn og region.

Hvad gør forældre for at påvirke deres barns alkoholforbrug?

Figur 6.2. Gør du noget for at påvirke dit barn til at drikke mindre/ikke drikke alkohol? Andelen, der har svaret "Ja".

Blandt alle forældre – fordelt på forældres køn, barns alder og region* (n=1.500).

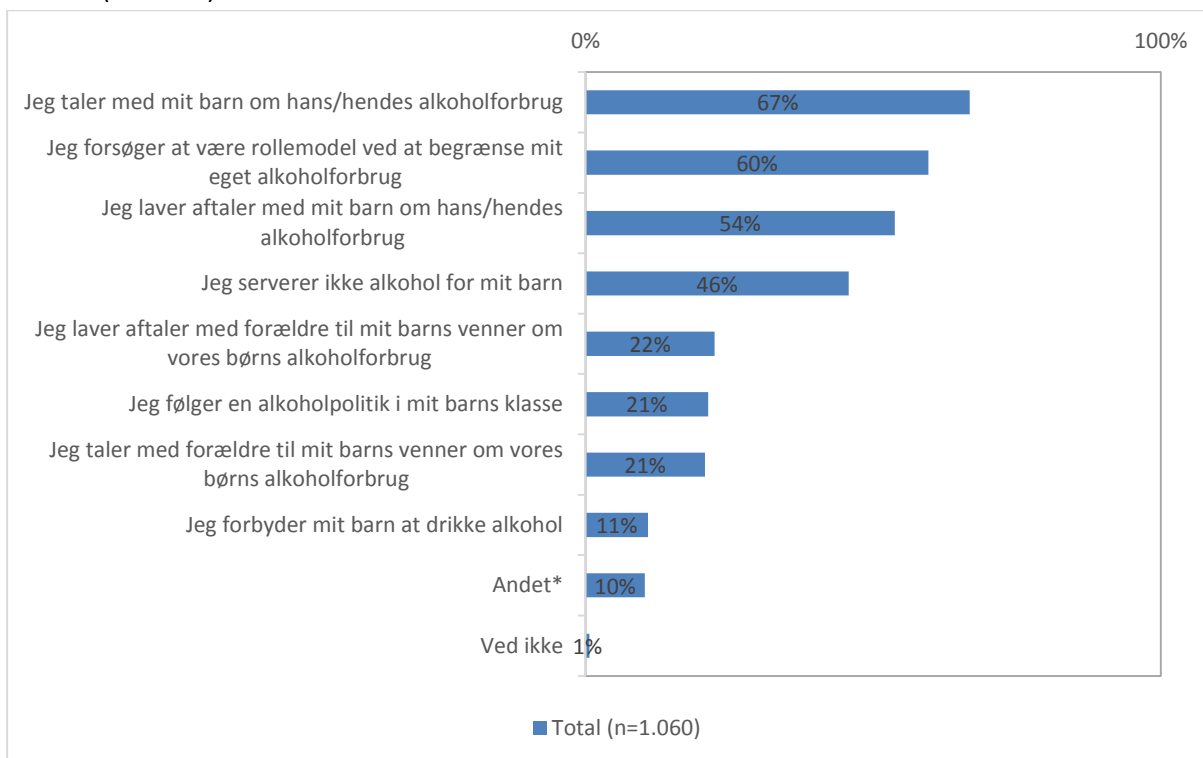

* Ingen signifikante forskelle i forhold til barns køn.

Hvad gør forældre for at påvirke deres barn til at drikke mindre/ikke at drikke alkohol?

Figur 6.3. Hvad gør du for at påvirke dit barn til at drikke mindre/ikke at drikke alkohol? Det var muligt at angive flere svar.

Blandt forældre, som angiver, at de gør noget for at påvirke deres barn til at drikke mindre/ikke drikke alkohol (n=1.060).

* 10 % af forældre (109 respondenter) har angivet, at de gør andre ting for at påvirke deres barn til at drikke mindre/ikke drikke alkohol. Disse ting rummer bl.a., at: 1) forældrene ikke selv drikker, 2) forældrene oplyser deres børn om de sundhedsskadelige konsekvenser, alkohol kan medføre, 3) forældrene opfordrer deres børn til at deltage i andre sociale fællesskaber såsom sport, der ikke indeholder alkohol og 4) forældrene bruger eksempler på alkoholisme fra egen familie som middel for at påvirke deres barns alkoholforbrug.

7. Forældres kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Forældrene er blevet spurgt til hvilke sygdomme, de mener, at alkohol øger risikoen for. Først har de nedskrevet sygdomme uden hjælp fra faste kategorier. Herefter er de blevet spurgt, hvilke sygdomme og tilstande de mener, alkohol øger risikoen for ved hjælp af svarkategorier.

Forældres uhjulpne kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Figur 7.1.

- Tre ud af 10 forældre mener, at alkohol øger risikoen for kræft. Alle, der har skrevet "kræft/cancer" eller en hvilken som helst kræftform, er blevet kodet som havende kendskab til, at alkohol øger risikoen for kræft.
- Der er flere mødre end fædre, der mener, at alkohol øger risikoen for kræft (33 % mod 27 %).
- Der er flest forældre i Region Hovedstaden (39 %) og færrest i Region Nordjylland (20 %), der mener, at alkohol øger risikoen for kræft.

Forældres hjulpne kendskab til hvilke sygdomme og tilstande alkohol øger risikoen for

Figur 7.2.

- Mere end ni ud af 10 forældre (96 %) mener, at alkohol øger risikoen for leversygdom.
- Omkring halvdelen af forældre (55 %) mener, at alkohol øger risikoen for kræft.

Forældres hjulpne kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Figur 7.3.

- Der er flere mødre end fædre, som mener, at alkohol øger risikoen for kræft (59 % mod 51 %).
- Flest forældre i Region Hovedstaden (61 %) og færrest i Region Sjælland og Nordjylland (46 og 47 %), mener, at alkohol øger risikoen for kræft.

Tidligere danske undersøgelser:

Rapporten 'Danskernes alkoholvaner 2017' af Kræftens Bekæmpelse og TrykFonden fra 2018 viser, at 22 % af 18-74-årige uhjulpnet angiver, at alkohol øger risikoen for kræft.

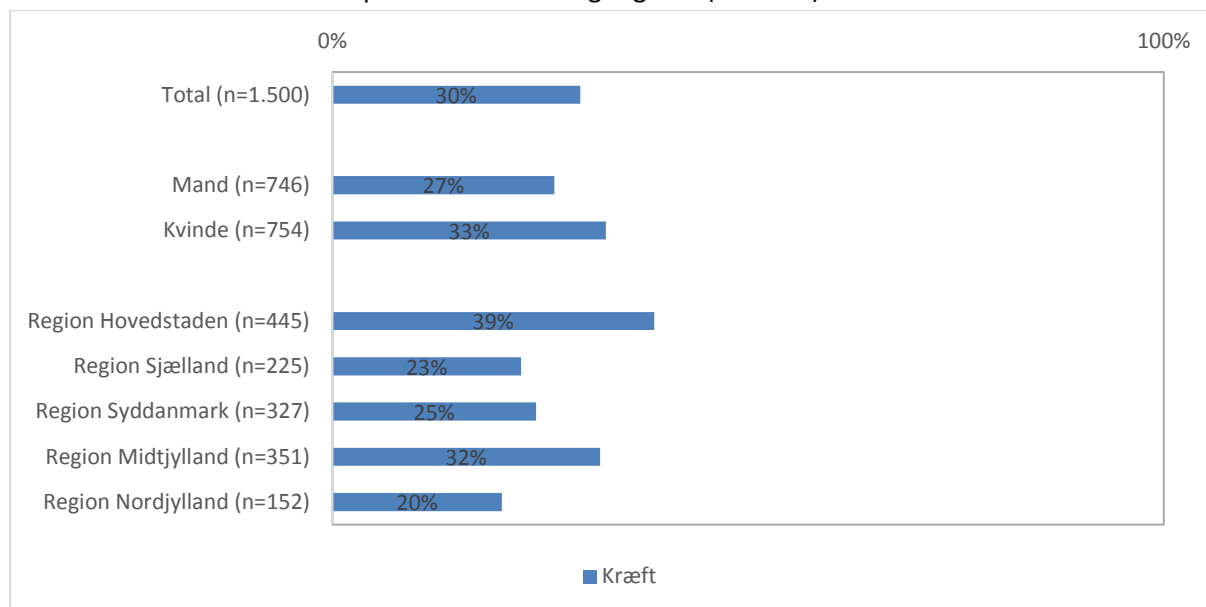
Ligeledes viser rapporten, at 45 % af 18-74-årige hjulpnet angiver, at alkohol øger risikoen for kræft (18).

I indeværende rapport er det en større andel af forældre end danskere, der angiver, at alkohol øger risikoen for kræft uhjulpnet og hjulpnet. Det tyder således på, at forældre har større kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft end danskere generelt.

Forældres uhjulpne kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Figur 7.1. Andelen af forældre, som uhjulpet mener, at alkohol øger risikoen for kræft. Åbent spørgsmål, der efterfølgende er omkodet således, at alle, der har nævnt kræft/cancer/en kræftform, er angivet som havende kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft.

Blandt alle forældre – fordelt på forældres køn og region* (n=1.500).

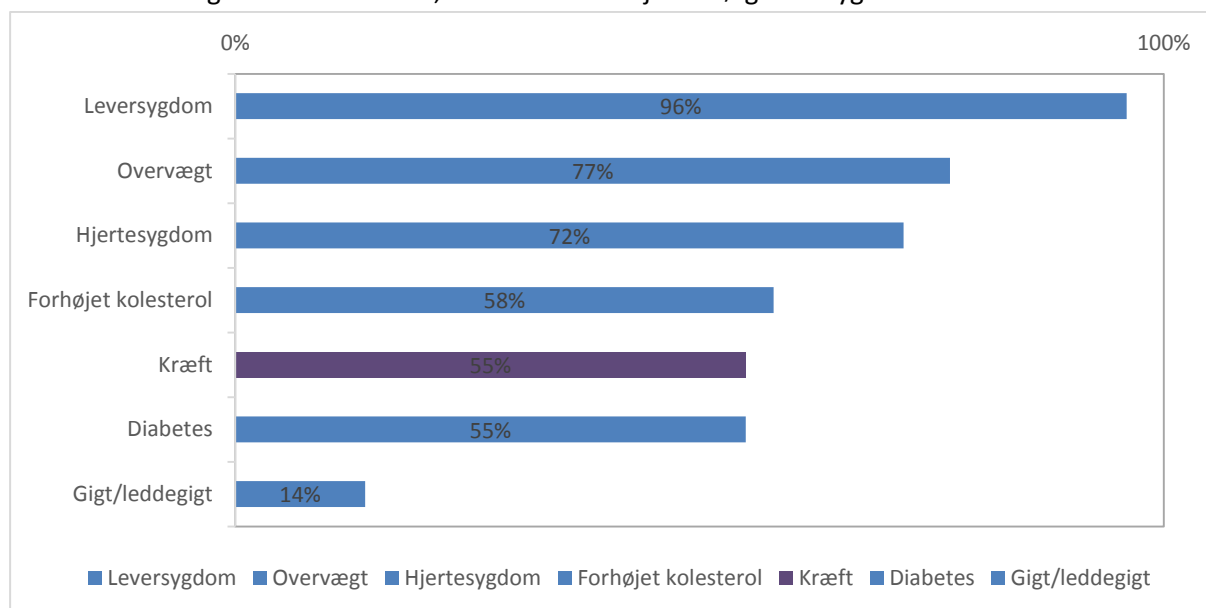

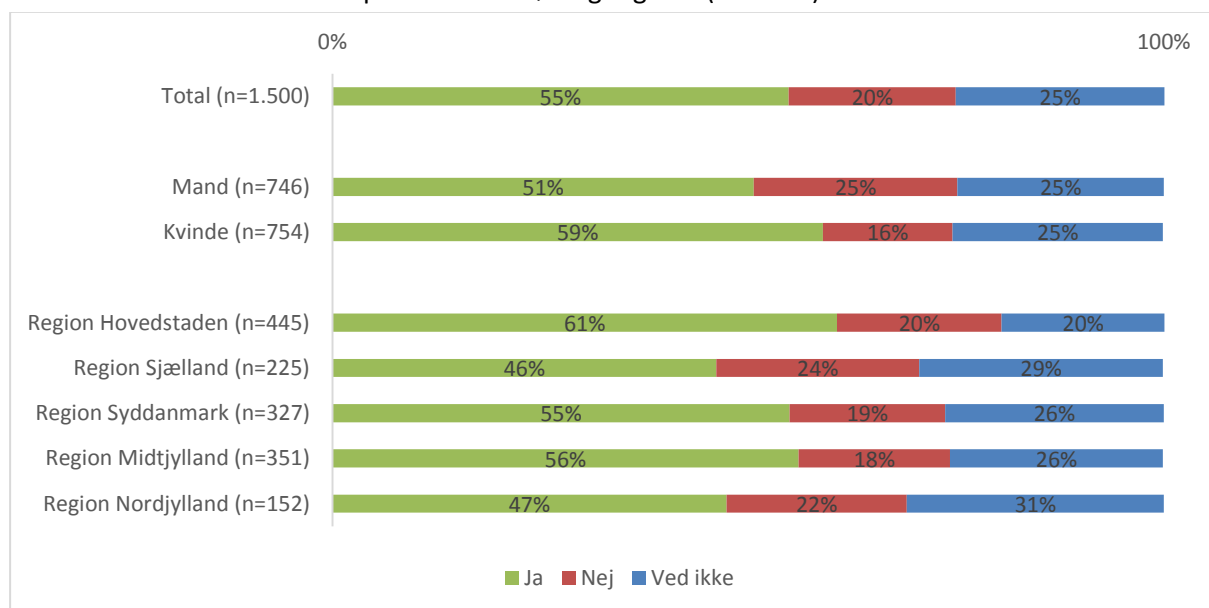
*Ingen signifikante forskelle i forhold til barns køn og barns alder.

Forældres hjulpne kendskab til hvilke sygdomme og tilstande alkohol øger risikoen for

Figur 7.2. Andelen af alle forældre, som hjulpet mener, at alkohol øger risikoen for nedenstående sygdomme og tilstande (n=1.500).

Nedenstående figur viser den andel, som har svaret "ja" til følgende sygdomme:

Forældres hjulpe kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft**Figur 7.3.** Andel af alle forældre, der mener, at alkohol øger risikoen for kræft. Blandt alle forældre – fordelt på forældres køn og region* (n=1.500).

*Ingen signifikante forskelle i forhold til barns køn og barns alder.

8. Metode

Denne rapport bygger på data fra en webbaseret spørgeskemaundersøgelse (CAWI⁴) blandt 1.500 danske forældre, som mindst har ét barn i alderen 13-17 år. Alle oplysninger om både forældre og deres børn er rapporteret af forældrene.

Data er indsamlet af analysebureauet Epinion i perioden 25. juni til 15. august 2018, og alle analyser er foretaget af analyseenheden i Kræftens Bekæmpelse og Trygfondens 'Fuld af liv'-kampagne.

Repræsentativitet

Data er blevet indsamlet via kvoter, som er en sammensætning af data, for eksempel fædre med børn i alderen 13-15 år bosat i Region Hovedstaden, som svarer til den nationale sammensætning. Denne metode har sikret en national repræsentativ fordeling af respondenter i forhold til:

- Forældres køn (mænd/kvinder),
- Barns alder (13-15 år/16-17 år),
- Region (Hovedstaden/Sjælland/Syddanmark/Midtjylland/Nordjylland).

Oplysninger om den nationale fordeling af de enkelte kvoter er hentet fra Danmarks Statistik.⁵ Det var tilladt, at de enkelte kvoter måtte afvige +/- 5 % i forhold til den nationale fordeling.

Nedenstående tabel viser antallet af respondenter i undersøgelsen fordelt på forældres køn, barns alder og region.

Tabel 8.1. Fordeling af respondenter

	Region		Region		Region		Region		Region		
	Hovedstaden		Sjælland		Syddanmark		Midtjylland		Nordjylland		
	Forældres køn										
Børns alder	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	Total
13-15-årige	130	130	68	67	97	96	104	103	43	45	883
16-17-årige	93	92	44	46	67	67	69	75	31	33	617
Total	445		225		327		351		152		1.500

⁴ CAWI = Computer Assisted Web Interviewing

⁵ Kvoterne er beregnet ud fra registeret FAM44BA, der indeholder antal børnefamilier pr. 1. januar ud fra bl.a. region og børns alder. Forældres køn indgår ikke i tallene fra Danmarks statistik, så her er der 50 % mænd og 50 % kvinder med. Se mere på www.statistikbanken.dk

Rekruttering af respondenter

Størstedelen af forældre til børn i alderen 13-17 år er blevet rekrutteret gennem Epinions Danmarkspanel. De har fået tilsendt en mail med invitation til undersøgelsen. Danmarkspanelet består af ca. 240.000 personer. 33,6 % (n=504) af respondenterne i undersøgelsen er ikke blevet rekrutteret direkte gennem Epinion, men ved hjælp af to eksterne paneler YouGov (n=189) og Cint (n=315), da der ikke kunne rekrutteres et tilstrækkeligt antal respondenter alene gennem Epinions Danmarkspanel. De to eksterne paneler lever op til de samme kvalitetskrav som Epinions Danmarkspanel, men der kan alligevel være bias forbundet med at rekruttere respondenter fra forskellige paneler. For eksempel kan det ikke udelukkes, at samme respondent optræder flere gange i undersøgelsen.

Spørgeskemaet

Spørgeskemaet er udviklet af 'Fuld af liv'-kampagnens evalueringsenhed og indeholder 42 spørgsmål. Der er i spørgeskemaet spurgt til følgende temaer:

- Forældres viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft
- Forældres holdninger til unges alkoholforbrug generelt
- Forældres holdninger til aldersgrænser for køb af alkohol
- Forældres kendskab til deres barns alkoholforbrug
- Forældres holdninger og bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug
- Forældres indflydelse på deres barns alkoholforbrug

Det er analyser af besvarelser af disse spørgsmål, som indgår i denne rapport. Derudover er forældrene blevet spurgt til deres kendskab og holdninger til 'Fuld af liv'-kampagnen og til en forældreindsats, der kørte i juni 2018: "Dit barn – din alkoholning". Analyser af forældrenes besvarelser af disse spørgsmål bruges internt i 'Fuld af liv'-kampagnen til evaluering og forbedring af kampagnen og vil ikke blive offentliggjort.

Spørgeskemaet er udviklet med udgangspunkt i et tilsvarende spørgeskema i 2016 fra 'Fuld af liv'-kampagnen, hvor data til rapporten "Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2016" blev indsamlet (19). Målgruppen er dog blevet udvidet fra forældre til 13-16-årige børn til forældre til 13-17-årige børn, og på grund af forskellige kvoter⁶ er det ikke muligt at sammenligne resultaterne fra den tidligere rapport med denne rapport's resultater. Derudover er der nogle spørgsmål, der er udgået og nogle spørgsmål, der er blevet tilføjet. Andre rapporter fra 'Fuld af liv'-kampagnen kan læses på www.fuldafliv.dk under "Rapporter og forskning".

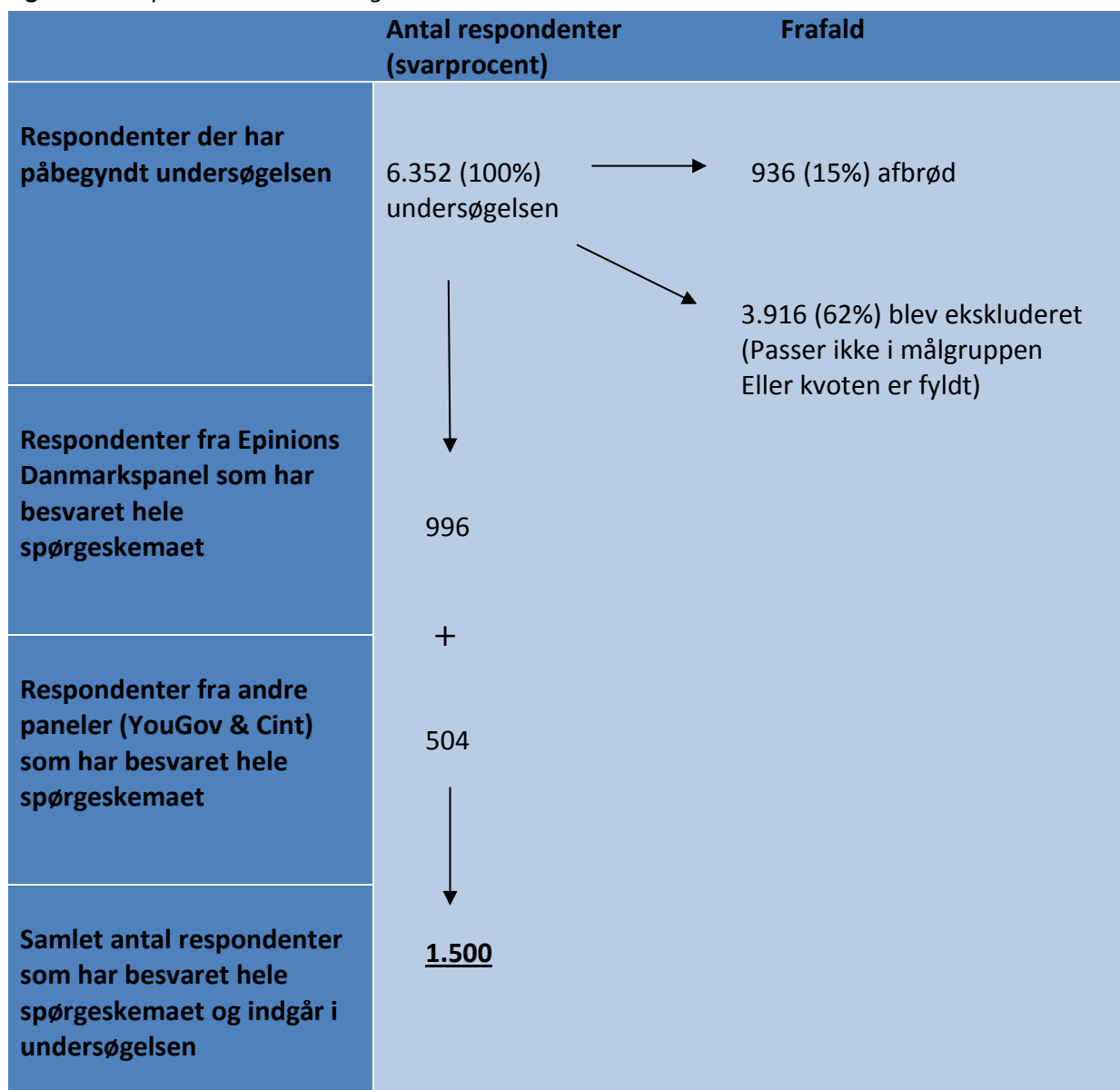
Respondenter i undersøgelsen

Undersøgelsen er blevet påbegyndt 6.352 gange. Blandt dem, som har påbegyndt undersøgelsen, har 936 (15 %) afbrudt undersøgelsen, før de var igennem alle spørgsmål, mens 3.916 (62 %) er blevet ekskluderet, fordi de enten ikke passede ind i målgruppen (forældre til 13-17-årige) eller fordi den kvote, som de passede ind i, allerede var fyldt. 996 respondenter fra Epinions Danmarkspanel har

⁶ I de tidligere rapporter blev data indsamlet via kvoter, hvor forældre blev opdelt i: "Forældre til 13-14-årige" og "Forældre til 15-16-årige". I denne rapport er data indsamlet via kvoter, hvor forældre blev opdelt i: "Forældre til 13-15-årige" og "Forældre til 16-17-årige".

færdiggjort interviewet, mens der er blevet indsamlet 504 interviews fra andre paneler (YouGov og Cint). Dette giver et samlet datasæt på 1.500 respondenter. Datasættet er repræsentativt i forhold til Danmarks fordeling af forældres køn, barns alder og region.

Figur 8.1. Respondenter i undersøgelsen

Bortfaldsproblematikker ved webundersøgelser

Webbaserede undersøgelser bliver ofte anvendt til indsamling af data til befolkningsrepræsentative undersøgelser. Webbaserede undersøgelser har i forhold til undersøgelser via post eller telefon visse fordele men også nogle ulemper. En fordel ved webundersøgelser er, at de både er billigere og hurtigere at gennemføre. Svarprocenten for webundersøgelser bliver dog generelt lavere end ved andre former for undersøgelser (20).

En ulempe ved webundersøgelser er, at webpaneler har en vis indbygget skævhed. Paneler består i udpræget grad af informationssøgende og nysgerrige personer, og generelt er der forholdsmæssigt få medlemmer blandt ældre, social dårligt stillede, kortuddannede og personer med anden etnisk herkomst end dansk. Hvis forældre, der er informationssøgende og nysgerrige, har et andet syn på unges alkoholvaner end andre forældre, kan deres holdninger måske fylde forholdsmæssigt mere i rapporten end i virkeligheden. Ud over skævheden i det adspurgte panel, kan der også være en skævhed i, hvem fra panelet, der vælger at besvare et spørgeskema om holdninger til unges alkoholvaner. Nogle forældre kan anse det som irrelevant at svare på et spørgeskema om unge og alkohol, hvis deres barn ikke drikker alkohol, og andre forældre kan opleve det som ubehageligt at besvare spørgeskemaet, hvis deres barn har et problematisk alkoholforbrug.

Der er ikke nogen oplysninger om de personer, der ikke har besvaret spørgeskemaet, og det er derfor ikke muligt, via en bortfaldsanalyse, at undersøge, hvad der kendetegner denne persongruppe. Vi har oplysninger om køn, barns alder og region på de personer, der har valgt at afbryde undersøgelsen undervejs, men eftersom data netop er indsamlet via kvoter på disse tre variable, er der i det endelige datasæt ud fra de tre variable taget højde for en evt. skævhed i, hvem der svarer på undersøgelsen. Når data indsamles via kvoter, sikres det således, at det ønskede antal besvarelser fra bestemte persongrupper (i forhold til køn, barns alder og region) kan opnås. Bortfaldsproblematikken er dog stadig eksisterende på alle andre parametre end køn, barns alder og region.

Statistiske analyser

Alle statistiske analyser er foretaget i PASW Statistics 23 (SPSS Inc.). Alle analyser er deskriptive, og der er udelukkende lavet frekvenstabeller og simple krydstabeller, hvor sammenhængen mellem to variable vurderes. For at teste, om en sammenhæng mellem to variable er statistisk signifikant, anvendes χ^2 -tests. En p-værdi på $<0,05$ betragtes som signifikant. I rapporten præsenteres signifikante forskelle i forhold til forældres køn, barns køn, barns alder og region. I alle analyser, hvor barnets alder er blevet testet i forhold til spørgsmålet, er dette gjort i to aldersgrupper (13-15 år og 16-17 år).

Kun sammenhænge, der er uafhængige af "Ved ikke"/"Husker ikke" kategorier, rapporteres. Det vil sige, at sammenhænge kun rapporteres, hvis den statistisk signifikante forskel skyldes en forskel i eksempelvis andelen af mødre og fædre, der taler med deres om alkohol og ikke en forskel i, hvor mange, der svarer "Ved ikke" til spørgsmålet.

Spørgsmål til undersøgelsen?

Spørgsmål til undersøgelsen, datagrundlag, metode mv. kan rettes til senior projektleder Christine Lind Behrens (behrens@cancer.dk), Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens 'Fuld af Liv'-kampagnens evalueringsenhed.

Litteratur

1. Christensen AS, Behrens CL, Schiøth C, Jensen MP. Forældres betydning for deres børns alkoholforbrug - En systematisk litteraturgennemgang. Kræftens Bekæmpelse. 2016.
2. Broholm K. Alkohol og Helbred. København: Sundhedsstyrelsen; 2008.
3. Eliassen M, Becker U, Gronbaek M, Juel K, Tolstrup JS. Alcohol-attributable and alcohol-preventable mortality in Denmark: an analysis of which intake levels contribute most to alcohol's harmful and beneficial effects. *EurJEpidemiol.* 2014;29(1):15-26.
4. WHO, Team MoSA. Global Status Report on Alcohol and Health 2014. Geneva, Switzerland: WHO; 2014.
5. WHO I. Alcohol drinking (IARC monographs on the evaluation of the carcinogenic risks to humans). 1988;44.
6. WHO I. A review of human carcinogens. Part E: Personal habits and indoor combustions (IARC monographs on the evaluation of carcinogenic risks to humans; v100E). WHO press. 2012;100E.
7. WHO. Alcohol Consumption and Ethyl Carbamate (IARC monographs on the evaluation of carcinogenic risks to humans). International Agency for Research on Cancer Working Group on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans. 2010;96.
8. Schutze M, Boeing H, Pischon T, Rehm J, Kehoe T, Gmel G, et al. Alcohol attributable burden of incidence of cancer in eight European countries based on results from prospective cohort study. *BMJ.* 2011;342:d1584.
9. Bonomo Y. Early onset of drinking increases alcohol use in adulthood. *EvidBasedMentHealth.* 2005;8(4):98.
10. Pitkänen T, Lyyra A, Pulkkinen L. Age of onset of drinking and the use of alcohol in adulthood: a follow-up study from age 8–42 for females and males. *Addiction (Abingdon, England).* 2005;100.
11. Grant BF, Stinson FS, Harford TC. Age at onset of alcohol use and DSM-IV alcohol abuse and dependence: a 12-year follow-up. *JSubstAbuse.* 2001;13(4):493-504.
12. Hingson RW, Heeren T, Winter MR. Age at drinking onset and alcohol dependence: age at onset, duration, and severity. *ArchPediatrAdolescMed.* 2006;160(7):739-46.
13. McCambridge J, McAlaney J, Rowe R. Adult consequences of late adolescent alcohol consumption: a systematic review of cohort studies. *PLoSMed.* 2011;8(2):e1000413.
14. Kraus L, Guttormsson U, Leifman H, Arpa S, Molinaro S, Monshouwer K, et al. ESPAD Report 2015 - Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. 2016.
15. Bendtsen P, Mikkelsen SS, Tolstrup JS. Ungdomsprofilen 2014 - Sundhedsadfærd, helbred og trivsel blandt elever på ungdomsuddannelser. København: Statens Institut for Folkesundhed (SIF); 2015.
16. TrygFonden MM. Mellem broccoli og bajere - forebyggelse ifølge danskerne. 2017.
17. Mahler Sørensen ML, Sommer N, Christensen AS, Behrens CL. Danskernes holdninger til unges alkoholvaner 2014. Kræftens Bekæmpelse. 2015.
18. Christensen A, Hansen L, Thomsen KL & Meyer MKH. Danskernes alkoholvaner 2017. 2018.
19. Meyer MKHB, Christine Lind. Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2016. 2017.
20. Dobrow MJ, Orchard MC, Golden B, Holowaty E, Paszat L, Brown AD, et al. Response audit of an Internet survey of health care providers and administrators: implications for determination of response rates. *JMedInternetRes.* 2008;10(4):e30.

I denne rapport kortlægges forældres viden, holdninger og adfærd når det kommer til unges alkoholvaner 2018. Rapporten er baseret på en webbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 1.500 forældre, som alle har mindst ét barn i alderen 13-17 år. Forældre, der indgår i undersøgelsen, får både spørgsmål til unges alkoholvaner generelt og spørgsmål til deres egne børns alkoholvaner.

Undersøgelsen er nationalt repræsentativt i forhold til forældres køn, barns alder og region.

I rapporten kortlægges blandt andet forældre til 13-17-årige:

- Holdninger til danske unges alkoholforbrug generelt
- Holdninger til aldersgrænser for køb af alkohol
- Kendskab til deres barns alkoholforbrug
- Holdninger til og bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug
- Indflydelse på deres barns alkoholforbrug
- Kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Rapporten er udarbejdet af evalueringssenheden hos Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne 'Fuld af Liv'.

Fuld af liv
Kræftens Bekæmpelse og
TrygFondens alkoholkampagne
Strandboulevarden 49
2100 København Ø
Tlf.: 35 25 75 00
www.fuldafliv.dk

TrygFonden

